

Rekomendacje dotyczące monitorowania Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej przez Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej.

Usługi wsparcia podmiotów ekonomii społecznej (PES) to podstawowy instrument polityki na rzecz rozwoju ekonomii społecznej. Zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej, system zapewnienia dostępu do usług wsparcia PES opiera się na współdziałaniu ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, samorządów województw oraz ośrodków wsparcia ekonomii społecznej (OWES). Każda z tych instytucji pełni w systemie odrębną funkcję.

OWES są często pierwszym punktem kontaktu PES z systemem wsparcia przewidzianym dla sektora ekonomii społecznej. Ponadto pełnią one funkcję kreatywną, animując PES do uzyskiwania statusu przedsiębiorstwa społecznego (PS), a także wspierając proces powstawania nowych PES. OWES występują także jako lokalni rzecznicy ekonomii społecznej i PS wspierając ich współpracę z sektorem komercyjnym, ale przede wszystkim z jednostkami samorządu terytorialnego.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej odpowiada za koordynację ekonomii społecznej na poziomie krajowym. W ramach tej funkcji mieści się m.in. określanie standardów usług wsparcia podmiotów ekonomii społecznej, a także przyznawanie akredytacji i statusu OWES. Działania te pozwalają podnosić jakość świadczonych usług wsparcia oraz zapewniać ich porównywalny poziom na terenie całej Polski.

Samorząd województwa koordynuje regionalną politykę rozwoju ekonomii społecznej, a także odpowiada za zapewnienie dostępu do usług wsparcia podmiotów ekonomii społecznej. To ostatnie zadanie realizowane jest przede wszystkim przez zlecanie OWES świadczenia powyższych usług.

Monitorowanie OWES jest jednym z zadań składających się na realizację przez ROPS funkcji koordynacyjnej. Wiedza pozyskiwana w ramach tego procesu jest niezbędna do odpowiedniego programowania regionalnej polityki rozwoju ekonomii społecznej, może być ona wykorzystana także przy planowaniu innych działań związanych z koordynowaniem, takich jak podejmowane przez ROPS inicjatywy skierowane do jednostek samorządu terytorialnego (JST), OWES czy samych PES. W tym kontekście wnioski z monitoringu mogą posłużyć m.in. do poszerzania i rozwijania współpracy między ROPS a OWES, dzięki której instytucje te będą mogły efektywniej osiągać swoje cele.

Monitorowanie OWES jest także kluczowe z perspektywy prawidłowego funkcjonowania systemu akredytacji. Informacje uzyskane w ramach tego procesu powinny ułatwić ROPS przygotowanie opinii o przebiegu współpracy z podmiotem wnioskującym o przyznanie akredytacji i statusu OWES, o której mowa w art. 37 ust. 3 pkt 5 ustawy o ekonomii społecznej, a także opinii o sposobie realizacji usług wsparcia PES, o której mowa w art. 40 ust. 2 pkt 2 ustawy. Powyższe rozwiązania prawne mają bezpośredni związek z zapisami ujętymi w *Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej*, z którego jednoznacznie wynika rola ROPS w procesie akredytacji.

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania, pozyskiwanie informacji o działalności OWES, a co za tym idzie o sposobie wdrażania podstawowego narzędzia wspierającego rozwój ekonomii społecznej, monitorowanie OWES jest punktem wyjścia dla programowania regionalnej polityki na rzecz ekonomii społecznej oraz funkcjonowania systemu akredytacji. Niniejsze rekomendacje nie tworzą po stronie ROPS nowych uprawnień kontrolnych, czy też nadzorczych w stosunku do OWES. Proces monitorowania OWES ma na celu przekrojowe i możliwie kompleksowe spojrzenie na ich działalność w oparciu o różne źródła informacji. Wiedza o funkcjonowaniu OWES jest także ważnym fundamentem współpracy między tymi podmiotami a ROPS. W tym kontekście proces monitorowania nie powinien prowadzić do usztywnienia tej międzysektorowej relacji, ale raczej do samooceny działań koordynacyjnych, umożliwiającej partnerskie współdziałanie ROPS i OWES przy rozwijaniu ekonomii społecznej. Rekomendacje zawierają propozycję sięgnięcia do różnych źródeł informacji i procesów realizowanych na poziomie samorządu województwa, dzięki którym możliwe będzie zrekonstruowanie jakościowego obrazu działalności OWES. Wyniki takich analiz mają znaczenie dla:

- podmiotów ekonomii społecznej, a szczególnie przedsiębiorstw społecznych, które są bezpośrednimi odbiorcami tych usług,
- OWES, które mogą lepiej dopasowywać swoją ofertę, zarówno do potrzeb PES, a także do uwarunkowań regionalnej polityki na rzecz rozwoju ekonomii społecznej,
- samorządu województwa, który nie tylko zleca i finansuje realizację usług wsparcia PES, ale także odpowiada za programowanie lokalnej polityki na rzecz rozwoju ekonomii społecznej,
- Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – zarówno na potrzeby procesu akredytacji, jak i programowania krajowych ram rozwoju ekonomii społecznej.

Wykorzystanie niniejszych rekomendacji przez ROPS powinno przyczynić się do pogłębienia i uspołnienienia sposobu monitorowania działalności OWES. Rozwiązania zaproponowane w niniejszym dokumencie są punktem wyjścia dla dalszego dialogu o sposobie monitorowania świadczenia usług wsparcia PES. Doświadczenia zebrane przez ROPS przy realizacji tego procesu będą miały istotny wpływ na przegląd i aktualizację tych rekomendacji, która powinna zostać zrealizowana do 2027 r.

I. Organizacja procesu monitorowania.

Przygotowanie procesu monitorowania OWES powinno opierać się przede wszystkim na analizie procesów realizowanych przez ROPS w ramach działań wynikających z ustawy o ekonomii społecznej, regionalnych dokumentów programowych i strategicznych, a także tzw. projektów koordynacyjnych realizowanych przez ROPS w ramach programu Fundusz Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS). Szczególnie ważna jest w tym kontekście analiza jakie informacje o działalności OWES są już dostępne w związku z realizacją powyższych działań. W dalszej kolejności konieczne jest dokonanie oceny, na ile te informacje są wyczerpujące i wiarygodne, a także czy wymagają one zasadniczych uzupełnień.

Planując regionalny system monitorowania OWES, ROPS powinien wziąć pod uwagę następujące rekomendacje.

1. Monitorowanie działalności OWES przez ROPS powinno mieć charakter ciągły.

Ciągłość procesu monitorowania oznacza, że zadanie to nie powinno być redukowane do jednorazowego badania, wizyty monitorującej, czy też oczekiwania od OWES uzupełnienia karty monitoringu, sprawozdania itp. W tym kontekście konieczne jest przede wszystkim

uwzględnienie informacji o współpracy z OWES przy realizowaniu przez ROPS zadań koordynacyjnych.

- 2. Monitorowanie działalności OWES nie powinno ograniczać się jedynie do spotkań z przedstawicielami OWES, ani nie powinno być utożsamiane z rozliczaniem projektów, w ramach których powierzono OWES realizację usług wsparcia PES.**

Proces monitorowania powinien być zaplanowany i realizowany w taki sposób, aby nie dublować działań kontrolnych, czy też tych związanych z rozliczaniem projektów realizowanych przez OWES. Oznacza to w szczególności potrzebę uwzględniania przy monitorowaniu OWES już istniejących informacji pozyskanych w ramach powyższych procesów. Jednocześnie pochodząca z różnych źródeł wiedza o OWES może posłużyć także do racjonalizacji procesów kontrolnych, które samorząd województwa realizuje w odniesieniu do OWES.

- 3. Monitorowanie OWES powinno umożliwiać pozyskanie informacji o aspektach jakościowych funkcjonowania OWES, zarówno w zakresie w jakim przyczyniają się one do realizacji celów określonych w regionalnych dokumentach programowych i strategicznych, jak i w kontekście standardów działania OWES.**

Działalność OWES ma istotny wpływ na realizację regionalnych celów w zakresie rozwoju ekonomii społecznej. Obok osiągania wskaźników ilościowych (takich jak liczba nowych miejsc pracy w PS), bardzo ważnym aspektem monitorowania OWES jest uchwycenie aspektów jakościowych związanych np. z postrzeganiem działalności OWES przez podmioty korzystające z ich wsparcia (np. w formie wywiadów telefonicznych z wybraną próbą PES z każdego subregionu). Dzięki temu ROPS ma szansę przeanalizować na ile warunki, na których zlecono OWES realizację usług wsparcia PES, zapewniają nie tylko osiągnięcie wskaźników, ale także odpowiedni poziom i adekwatność świadczonych usług. Aspekt ten jest szczególnie ważny w kontekście dokonywania korekt regionalnego systemu kontraktowania usług wsparcia PES. Uchwycenie jakościowych aspektów świadczenia usług wsparcia podmiotów ekonomii społecznej ma także istotne znaczenie w kontekście określanych przez Ministerstwo standardów działania OWES. Z tych względów monitorowanie nie powinno sprowadzać się do weryfikacji przyjęcia przez OWES określonych dokumentów, ale raczej pozwalać na ocenę, czy deklaracja spełnienia standardu składana przez OWES ma odzwierciedlenie w rzeczywistości.

- 4. Monitorowanie działalności OWES powinno opierać się o różnorodne źródła informacji, takie jak:**
 - a) dokumenty potwierdzające postęp w realizacji usług wsparcia PES zleconych przez samorząd województwa,
 - b) ogólnodostępne bazy danych, np.: w zakresie przyznawanej przez OWES pomocy publicznej lub pomocy de minimis,
 - c) informacje o wsparciu uzyskanym od OWES przez PES, w tym przez podmioty, które utraciły status PS,
 - d) informacje własne wskazujące na udział i zaangażowanie OWES w organizowane przez ROPS działania dotyczące ekonomii społecznej,
 - e) informacje zebrane dzięki bezpośrednim kontaktom i spotkaniom z przedstawicielami OWES, w tym także w ramach wizyt monitorujących sposób świadczenia usług wsparcia PES przez OWES,
 - f) badań i analiz dotyczących w szczególności: ekonomii społecznej, usług społecznych i rynku pracy realizowanych na poziomie regionalnym i krajowym.

Monitorowanie OWES to proces, w którym niezbędne jest gromadzenie informacji z różnych źródeł. Niezwykle ważne jest, aby proces ten nie był redukowany do wizyty monitorującej realizowanej przez pracowników ROPS w OWES. Zadanie polegające na monitorowaniu OWES nie jest także samoistnym i wystarczającym powodem do nakładania na OWES, a także PES nowych obowiązków sprawozdawczych. Planowanie i realizacja monitoringu wymaga przeglądu działań samorządu województwa (w tym ROPS) pod kątem możliwości wykorzystania dostępnych już informacji ewaluacji sposobu świadczenia usług wsparcia PES.

- 5. Proces monitorowania każdego OWES świadczącego usługi wsparcia PES, zlecone przez samorząd województwa, powinien zostać podsumowany nie rzadziej niż raz w roku i stanowić podstawę do wydania opinii o przebiegu dotychczasowej współpracy, na potrzeby przyznania akredytacji.**

Monitorowanie działalności OWES powinno mieć swój określony cykl, którego zwieńczeniem jest roczne podsumowanie. Dzięki temu ROPS będą dysponować uporządkowanymi informacjami, na podstawie których możliwe będzie stworzenie opinii, która zgodnie z ustawą o ekonomii społecznej jest niezbędna przy procesie akredytacji. Coroczne podsumowanie będzie też ułatwiać ROPS monitorowanie postępów w realizowaniu usług wsparcia PES przez OWES.

II. Zakres przedmiotowy monitorowania.

- 1. ROPS powinny analizować w jakim stopniu OEWS włączają się w działania koordynacyjne realizowane przez ROPS, np. w zakresie:**
- a) tworzenia regionalnych dokumentów programowych, takich jak Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych, Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej itp.,
 - b) inicjowania przez ROPS przedsięwzięć z zakresu promowania ekonomii społecznej (np. targi, fora),
 - c) promowania społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych w JST,
 - d) wspierania udziału PES w programowaniu lokalnej polityki, w tym społecznej i rynku pracy,
 - e) kooperacji z CUS,
 - f) promowania wśród JST rozwiązań wynikających z ustawy o ekonomii społecznej, w tym np. działania skierowane do powiatowych urzędów pracy i powiatowych rad rynku pracy,
 - g) podnoszenia kompetencji kadry OWES,
 - h) prowadzenie działań informacyjnych dotyczących ekonomii społecznej dla kadry JST,
 - i) działań adresowanych do JST wspierających udział PES w realizacji usług społecznych,
 - j) sieciowania z innymi OWES,
 - k) wspierania współpracy między podmiotami ekonomii społecznej, np. w formie konsorcjów spółdzielni socjalnych,
 - l) wdrażania narzędzi do mierzenia oddziaływania społecznego lub społecznej wartości dodanej,
 - m) wspierania zatrudnienia socjalnego, w szczególności przez działania adresowane do JST.

Wskazany powyżej katalog obejmuje przykładowe działania, które mogą być realizowane przez ROPS w związku z koordynowaniem polityki na rzecz rozwoju ekonomii społecznej. Większość z nich kierowana jest bezpośrednio do PES lub JST. OWES powinny mieć możliwość włączania

się w te działania, ponieważ dysponują one unikatową i praktyczną wiedzą o potencjale PES i dobrych przykładach współpracy między sektorem ekonomii społecznej, a samorządami lokalnymi. Działania w powyższym zakresie mogą wynikać zarówno z inicjatywy OWES jak i ROPS. W przypadku działań inicjowanych przez ROPS istotne jest także uwzględnienie, czy OWES zostały o tych działaniach poinformowane, a także, czy miały one wpływ na ich planowanie. W tym kontekście ważne jest utrzymywanie partnerskich relacji między tymi instytucjami. ROPS powinny zapewnić, aby zarówno wspólne przedsięwzięcia jak i inicjatywy podejmowane samodzielnie przez OWES miały charakter komplementarny. Przykładem takiej komplementarności może być przygotowanie wspólnie przez ROPS i OWES szkolenia dla JST ze społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych. Takie szkolenie może pozwolić przedstawicielom OWES na zapoznanie się z perspektywą JST. Doświadczenie to może zostać następnie wykorzystane przez OWES przy wspieraniu PES w ubieganiu się o zamówienia publiczne. Innym przykładem może być wspólna organizacja wizyt studyjnych dla przedstawicieli JST, podczas której ROPS zapewni przedstawicielom JST możliwość zapoznania się z dobrymi praktykami w zakresie zlecania zadań publicznych PES w odwiedzanej gminie lub powiecie, a OWES zaproponuje wizytę w lokalnych PES, które dobrze współpracują z lokalnym samorządem. Takie podejście może nie tylko zwiększyć efektywność działań koordynacyjnych, ale również ułatwić OWES tworzenie PS odpowiadających na specyficzne potrzeby JST.

2. ROPS powinny monitorować w jaki sposób OWES informują PES o możliwościach uzyskania finansowania w ramach programów regionalnych (PR), FERS oraz programów resortowych.

OWES powinny informować PES o możliwościach ubiegania się o środki w ramach PR i FERS. Zadanie to zostało ujęte w wytycznych dotyczących realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021–2027 (dalej: wytyczne). Informowanie PES o możliwościach realizacji działań dofinansowanych z EFS+ ułatwia im pozyskiwanie środków na rozwój i realizację ważnych inicjatyw społecznych. Ponadto jest to szansa na włączenie ekonomii społecznej w główny nurt regionalnej polityki społecznej. Ponadto OWES powinny informować także PES o programach resortowych, a zwłaszcza tych, które umożliwiają im pozyskanie finansowania na rozwój i prowadzenie działalności PS. Pomocne w tym procesie może być analizowanie informacji o wnioskodawcach ubiegających się o środki w ramach programów regionalnych lub resortowych, oraz informacji o PES wspieranych przez OWES.

3. ROPS powinny monitorować w jak sposób OWES współpracują z pośrednikami finansowymi oferującymi zwrotne instrumenty finansowe bezpośrednio dla PES.

Zgodnie ze standardami działania oraz wytycznymi, OWES mają obowiązek współpracować z pośrednikami finansowymi udzielającymi wsparcia zwrotnego dla PES. Współpraca ta pozwala na lepsze dopasowanie usług do potrzeb konkretnych PES. Ma to szczególnie duże znaczenie w przypadku tych PES, których potrzeby wykraczają poza możliwości wsparcia finansowego oferowanego przez OWES. Wytyczne wskazują, że OWES powinny przekazywać do pośredników informacje o PES, potencjalnie zainteresowanych wsparciem zwrotnym. Pomocne przy monitorowaniu tych działań może być badanie PES wspartych instrumentami zwrotnymi, a także informacje od pośredników finansowych w zakresie współpracy z OWES.

4. ROPS przy monitorowaniu działań OWES powinien brać pod uwagę realizację kluczowych założeń projektów powierzających OWES świadczenie usług wsparcia PES, tj.:

- a) liczbę podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem,
- b) liczby miejsc pracy utworzonych w PS,

c) liczby osób i PS objętych wsparciem w zakresie reintegracji.

ROPS powinny uwzględniać etap i skalę działalności OWES. W tym zakresie pomocne mogą być informacje o realizacji podstawowych wskaźników dotyczących wsparcia udzielonego PES, czy miejsc pracy utworzonych w PS. Relatywnie wysoka liczba wspartych PES, przy niskiej liczbie utworzonych miejsc pracy w PS może świadczyć np. o tym, że działania OWES są we wstępnej fazie realizacji, albo o tym, że OWES niewystarczająco koncentruje się na tworzeniu miejsc pracy. Należy mieć także na uwadze, że określony w ustawie o ekonomii społecznej katalog usług wsparcia PES jest szeroki. Wspieranie dużej liczby PES przez OWES świadczyć może także o tym, że ich oferta jest interesująca nie tylko dla podmiotów zainteresowanych tworzeniem miejsc pracy.

- 5. ROPS powinien uwzględniać w procesie monitorowania jaki jest wpływ działań OWES na liczbę PS w regionie, a także na trwałość działalności PS po zakończeniu wsparcia. Szczególnie istotne jest uwzględnienie w jakim stopniu PS wspierane przez OWES odpowiadają na regionalne potrzeby i uwarunkowania. Punktem odniesienia powinny być w tym zakresie regionalne dokumenty programowe i strategiczne np. Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej. ROPS powinien także analizować, w jakim stopniu działania OWES przyczyniają się do wzrostu liczby PS w województwie, np. przez weryfikację jak wiele nowych PS powstało bez wsparcia OWES.**

Elementem monitorowania działalności OWES powinno być sprawdzenie w jakim stopniu ich kluczowa działalność, polegająca na wspieraniu PS i tworzeniu w nich miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, przyczynia się do realizacji specyficznych celów regionalnej polityki społecznej i polityki rozwoju. Przykładem takiego uwzględniania kontekstu polityki regionalnej może być tworzenie PS działających w obszarze opieki nad dziećmi do lat 3 gminach i powiatach, w których potrzeby w tym zakresie pozostają w znacznym stopniu niezaspokojone. Innym przykładem uwzględniania takich działań może być skierowanie oferty do specyficznej grupy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, np. bezrobotnych cudzoziemców. W kontekście oceny wpływu działań OWES na liczbę PS w województwie należy pamiętać, że informacje w tym zakresie nie mogą być jedyną podstawą do oceny funkcjonowania OWES, które udzielając wsparcia koncentrować się mogą na PES, które już wcześniej uzyskały status PS. W tym kontekście również należy wziąć pod uwagę na ile jasno specyficzne potrzeby regionalne są sformułowane i zakomunikowane OWES, np. czy są to zagadnienia ujęte w regionalnym programie rozwoju ekonomii społecznej, czy są one przedmiotem dyskusji regionalnego komitetu rozwoju ekonomii społecznej, czy zostały one uwzględnione w dokumentach, na podstawie których OWES otrzymały środki na świadczenie usług wsparcia PES.

- 6. ROPS powinien zidentyfikować, czy OWES angażują się w podejmowanie nowych inicjatyw związanych np.: z realizacją Celów Zrównoważonego Rozwoju, zieloną i cyfrową transformacją, a także w jakim stopniu włączają się w realizację regionalnej polityki społecznej (np. w zakresie rynku pracy, integracji cudzoziemców) niepowiązanej bezpośrednio ze wspieraniem ekonomii społecznej.**

OWES bezpośrednio oddziałują na realizację celów w zakresie polityki społecznej. Jednocześnie rezultaty ich działań mogą przekładać się także na inne obszary regionalnej polityki rozwoju. Z tych względów w procesie monitorowania warto uwzględnić, w jakim stopniu OWES włączają do działań wspierających PES elementy związane z aspektami dotyczącymi zielonej transformacji, cyfryzacji, czy też innych celów niepowiązanych bezpośrednio z polityką społeczną. ROPS identyfikując takie zaangażowanie OWES powinien mieć na względzie zasoby,

którymi dysponuje OWES, a także fakt, że aktywność na tych polach ma charakter uzupełniający w stosunku do podstawowej działalności związanej ze wspieraniem PES. Przykładem takich inicjatyw może być tworzenie miejsc pracy w PS dla pracowników z zakładów pracy likwidowanych bądź restrukturyzowanych w ramach procesu zielonej transformacji.

- 7. ROPS powinien uwzględniać w procesie monitorowania standardy działania OWES, dotyczące w szczególności:**
- a) Informacji i dostępności (1.5, 1.8, 3.6, 6.4),
 - b) Podejmowania przez OWES działań w zakresie innych niż polityka społeczna obszarów rozwojowych, np. zielonej i cyfrowej transformacji,
 - c) Rozwijania kompetencji kadry OWES (1.9),
 - d) Współpracy OWES z lokalnymi i regionalnymi interesariuszami (1.10 i 3.3),
 - e) Analizowania przez OWES zapotrzebowania na świadczenie usług społecznych przez PES/PS (2.2),
 - f) Wspierania udziału PES w planowaniu lokalnej polityki społecznej (2.3),
 - g) Wdrożenia schematów indywidualnego prowadzenia klienta (3.1),
 - h) Współpracy z PZS przy realizacji działań reintegracyjnych (4.2),
 - i) Efektów wsparcia w zakresie udziału PES w zamówieniach publicznych (5),
 - j) Sposobu monitorowania sytuacji w PS wspartych przez OWES (6.5, 6.6),
 - k) Inicjatyw w zakresie sieciowania PES (6.7).

Sposób funkcjonowania OWES kształtowany jest m.in. przez standardy działania OWES. Dokument ten opracowywany jest na potrzeby systemu akredytacji. Wiele obszarów ujętych w standardach dotyczy zagadnień powiązanych z zadaniami koordynacyjnymi realizowanymi przez ROPS, określonymi w pkt 1. Z tych względów standardy powinny być punktem odniesienia dla ROPS przy realizowaniu procesu monitorowania. Istotne jest także, aby ROPS zwracały uwagę na kwestie, których weryfikacja możliwa jest tylko w miejscu działania OWES, np. zapewnienie dostępności architektonicznej w siedzibie.

III. Źródła danych do monitorowania OWES.

- 1. Proces monitorowania działalności OWES nie powinien prowadzić do dublowania działań kontrolnych, nadzorczych itp. prowadzonych przez inne organy administracji publicznej.**

Powyższa rekomendacja jest istotna zwłaszcza w kontekście działań realizowanych przez urzędy i jednostki reprezentujące samorząd województwa. Dotyczy to np. ROPS jak i urzędów realizujących funkcję instytucji zarządzającej (IZ) lub instytucji pośredniczącej (IP). Instytucje te powinny wymieniać informacje istotne z perspektywy realizowania regionalnej polityki rozwoju ekonomii społecznej, w tym dotyczące działalności OWES. Przykładowo pozyskiwanie informacji, ważnych z perspektywy monitoringu, pochodzące z dokumentów służących do rozliczenia projektów OWES finansowanych w ramach programów regionalnych, nie powinno oznaczać zaangażowania ROPS w ocenę wniosków o płatność. W tym przypadku kluczowe znaczenie może mieć nawiązanie współpracy ROPS, a instytucją zarządzającą programem regionalnym, dzięki której możliwe będzie pozyskiwanie informacji o wykazywanych przez OWES informacjach o zrealizowanych i planowanych działaniach, a także o postępie w realizacji kluczowych wskaźników.

- 2. Monitoring działalności OWES powinien opierać się o różnorodne istniejące już źródła informacji, takie jak:**

- a) dokumenty potwierdzające postęp w realizacji usług wsparcia podmiotów ekonomii społecznej zleconych przez samorząd województwa, np. wnioski o płatność i wnioski o dofinansowanie,
- b) informacje z ogólnodostępnych baz danych takich jak SUDOP w zakresie przyznawanej przez OWES pomocy publicznej,
- c) informacje udostępnianych przez OWES np. na liście wspartych PES,
- d) informacje z Rejestru Jednostek Polityki Społecznej,
- e) informacje o wsparciu uzyskanym od OWES przez PES, w tym przez podmioty, które utraciły status PS,
- f) informacje od pośredników finansowych oferujących preferencyjne instrumenty zwrotne dla PES,
- g) informacje własne wskazujące na udział i zaangażowanie OWES w organizowane przez ROPS działania dotyczące ekonomii społecznej np. listy obecności ze spotkań sieciujących i innych, protokoły z posiedzeń itp.
- h) informacje z udziału w przedsięwzięciach organizowanych przez inne podmiot lokalne, wyniki badań.

Wykorzystanie różnorodnych źródeł informacji jest niezbędne do przeprowadzenia procesu monitorowania OWES. Punktem wyjścia mogą być dane o postępie rzeczowym w realizacji projektów, zleconych przez IZ lub IP programami regionalnymi, ujęte np. we wnioskach o płatność. Zawarte w nich informacje są warunkiem rozliczenia otrzymanych przez OWES środków, podlegają one także kontroli ze strony IZ lub IP, co pozytywnie wpływa na ich wiarygodność. Ponadto dokumenty te są przygotowywane cyklicznie, co pozwala na obserwowanie postępu w realizowaniu przez OWES zaplanowanych działań. Wykorzystanie tego źródła danych nie powinno oznaczać dublowania funkcji IZ lub IP polegającej na ocenie takich dokumentów. Na podobnych zasadach istotnym źródłem wiedzy o działalności OWES mogą być także inne dokumenty związane z realizacją projektów, np. wyniki kontroli prowadzonych w OWES na zlecenie IZ lub IP.

Kolejnym istotnym źródłem danych są publiczne rejestry, takie jak wykaz PS dostępny na stronie rjps.mrips.gov.pl, informacje ujęte w Systemie Udostępniania Danych o Pomocy Publicznej (sudop.uolik.gov.pl), czy też dane zawarte w wykazach wspartych PES prowadzonych na stronach OWES. Informacje te można wykorzystać np. porównując okresowo (raz na miesiąc, raz na kwartał) informacje z wykazu PS. Takie porównanie pozwala zarówno na ustalenie jak wygląda dynamika przyrostu liczby PS w poszczególnych subregionach, jak i zidentyfikowanie podmiotów, które utraciły status PS. Zarówno informacje o nowych PS jak i o PES, które utraciły status można zestawić z danymi o udzielonej pomocy publicznej (z SUDOP) czy też informacjami publikowanymi przez OWES. Takie informacje mogą pomóc w monitorowaniu wpływu OWES na przyrost liczby PS w regionie. Jednocześnie dane liczbowe nie powinny być jedyną podstawą, jednak dzięki nim łatwiej zidentyfikować ten element działalności OWES, który może wymagać pogłębionej analizy.

Kolejną grupą źródeł informacji związana jest z realizacją przez ROPS zadań polegających na organizowaniu przedsięwzięć (spotkań, szkoleń, konferencji, targów) związanych z ekonomią społeczną. W tym zakresie warto brać pod uwagę stopień zaangażowania OWES w takie działania, a także sygnały i informacje płynące od uczestników takich wydarzeń (np. przedstawicieli PES, przedstawicieli JST) dotyczące współpracy z OWES. W tym kontekście źródłem wiedzy o działalności OWES mogą być nie tylko spotkania organizowane przez ROPS, ale także inne inicjatywy lokalne.

Ostatnim ważnym źródłem informacji mogą być wyniki badań realizowanych w województwie. Nie oznacza to, że na potrzeby procesu monitorowania konieczne jest prowadzenie odrębnych badań. Kluczowe znaczenie w tym zakresie ma natomiast projektowanie ich w taki sposób, aby możliwe było uchwycenie informacji o działaniach OWES lub o uwarunkowaniach, w których świadczy on usługi wsparcia PES. Przykładowo, warto zadbać, aby zbierane informacje pozwalały na ocenę sytuacji w poszczególnych subregionach (np. przez zapewnienie powiatowego poziomu agregacji danych). W procesie monitorowania warto wykorzystać zarówno badania przygotowywane lub zlecane przez ROPS, jak również te realizowane przez innych interesariuszy.